

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว (Domestic Violence) เป็นปัญหาที่สืบเนื่องยาวนาน เกิดขึ้นในทุกสังคม และทุกภูมิภาคทั่วโลก และถือเป็นปัญหาที่สำคัญปัญหาหนึ่งของประเทศไทย จะเห็นได้จากการที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการจัดสวัสดิการทางสังคม และการคุ้มครองสวัสดิภาพแก่ประชาชน เพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ตามมาตรา 40 (6) กำหนดให้ เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางเพศ และมาตรา 52 วรรคสอง กำหนดให้ เด็ก เยาวชน สตรีและบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐ ให้ปราศจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม ทั้งมีสิทธิได้รับการบำบัดฟื้นฟูในกรณีที่มีเหตุดังกล่าว

ความรุนแรงในครอบครัว ถือได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม เป็นการกระทำใดๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ หรือกระทำโดยเจตนาในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับใช้อำนาจครอบงำ ผิดคลองธรรมให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบ แต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท (พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550)

การกระทำความรุนแรงในครอบครัวพบเห็นอยู่ทั่วไปในสังคมไทย สาเหตุสำคัญประการหนึ่งเกิดจาก ปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจในครอบครัวที่ฝ่ายหนึ่งต้องการอำนาจควบคุมหรือให้ได้รับการยอมรับจากอีกฝ่ายหนึ่ง (วัชรินทร์ บัณฑิตวิทยานุกูล และคณะ, 2546, น. 1) และ ค่านิยมทางสังคมที่ผู้ชายเป็นใหญ่ มีความเชื่อว่าผู้ชายเป็นผู้นำครอบครัว สามีเป็นเจ้าชีวิตภรรยา มีสิทธิดูแล ทุบตี หรือบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ตามความต้องการของตน ในอดีตที่ผ่านมาสภาพครอบครัวไทยประสบปัญหาการใช้ความรุนแรงหลากหลายรูปแบบ ซึ่งความรุนแรงในครอบครัวมักถูกมองว่า “เป็นเรื่องส่วนตัว” เป็นเรื่องภายในครอบครัวนั้นๆ ปรากฏการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น จึงถูกมองเป็นเรื่องปกติ และกลายเป็นความคุ้นเคยของคนในสังคม แม้แต่กลไกรัฐ ญาติพี่น้อง ผู้ใกล้ชิด

หรือ ผู้ที่พบเห็นความรุนแรงมักจะรู้สึกเห็นใจ สงสาร แต่ไม่กล้าเข้าไปช่วยเหลือ เนื่องจากมองว่าไม่ใช่ธุระของตน เป็นเรื่องภายในครอบครัวของเขา ซึ่งอาจมีการทะเลาะ ถกเถียง และทำร้ายกันบ้าง แต่พอหายโกรธ เลิกทะเลาะ ก็จะกลับมาดีกันเอง ทำให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างทันท่วงที ที่สำคัญปัญหาความรุนแรงในครอบครัวยังคงอยู่และยังเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีกเนื่องจากไม่ได้รับการป้องกันและแก้ไข

สถานการณ์ปัญหาความรุนแรง จากตัวเลขการให้บริการของศูนย์พึ่งได้ในโรงพยาบาลขนาดใหญ่ประจำจังหวัดทั่วประเทศ ได้แสดงให้เห็นว่าในปีหนึ่งๆ มีเด็กและสตรีที่ถูกกระทำรุนแรงเป็นจำนวนมาก โดยระหว่างปี 2547-2551 มีเด็กและสตรีที่ถูกกระทำรุนแรงเพิ่มขึ้นทุกปี จะเห็นได้จากปี 2547 มีเด็กและสตรีที่ถูกกระทำรุนแรงเฉลี่ย 19 รายต่อวัน แต่ในปี 2551 มีเด็กและสตรีที่ถูกกระทำรุนแรงเฉลี่ยถึง 73 รายต่อวัน ดังนี้

ตารางที่ 1.1

สถิติการถูกระทำรุนแรงในเด็กและสตรีที่มารับบริการที่ศูนย์พึ่งได้

ปี	จำนวนเด็กและสตรี ที่ถูกกระทำรุนแรง	เฉลี่ยการถูกระทำ รุนแรง
2547	6,951	19 ราย / วัน
2548	11,596	32 ราย / วัน
2549	15,882	44 ราย / วัน
2550	19,068	52 ราย / วัน
2551	26,565	73 ราย / วัน

ที่มา: “สถิติการถูกระทำรุนแรงในเด็กและสตรีที่มารับบริการที่ศูนย์พึ่งได้,” โดย กระทรวงสาธารณสุข, กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, ฝ่ายข้อมูล, 2552.

จากสถิติข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าสถานการณ์ปัญหาทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น คนในสังคมขาดความอดทนอดกลั้น ยับยั้งชั่งใจ ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา เลือกใช้สันติวิธีน้อยลง เด็กและสตรีซึ่งเป็นเพศที่อ่อนแอยังคงตกเป็นเหยื่อของปัญหาความรุนแรงในครอบครัว นอกจากนี้ยังเชื่อได้ว่าสถิติดังกล่าวน่าจะเป็นตัวเลขที่ต่ำกว่าความเป็นจริง เนื่องจากความรุนแรงส่วนใหญ่เกิดในครอบครัว ซึ่งสังคมไทยยังมองและมีความเชื่อว่าเป็นเรื่องส่วนตัว ไม่ควรเปิดเผยให้ใคร

ทราบ ดังนั้น อาจมีผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอีกหลายรายที่ไม่ได้มาเข้ารับบริการในสถานพยาบาลของรัฐ

นอกจากสถิติทางด้านสาธารณสุขแล้ว ยังมีสถิติที่เกี่ยวข้องที่น่าสนใจของกองวิจัยและวางแผนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตั้งแต่เดือนเมษายน – กันยายน พ.ศ. 2551 พบว่า มีความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรีที่มีการแจ้งความดำเนินคดีการทำร้ายร่างกาย สูงถึง 18,191 ราย และยังพบว่า ตั้งแต่ พ.ศ. 2547 -2550 การกระทำความรุนแรงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จากข้อมูลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่า มีเด็กและสตรีที่ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เข้ามาใช้บริการในบ้านพักเด็กและครอบครัว และสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ในปี พ.ศ. 2551 มีจำนวนถึง 1,763 ราย

นอกจากนี้มูลนิธิเพื่อนหญิง ได้ทำการรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ข่าวความรุนแรงในครอบครัว จากหนังสือพิมพ์ ข่าวสด ไทยรัฐ เดลินิวส์ คมชัดลึก มติชน และกรุงเทพธุรกิจ ประจำปี 2551 พบว่ามีทั้งสิ้น 426 ข่าว แบ่งได้ 7 ประเภท คือ 1.การฆ่าตัวตาย 103 ข่าว 2.การฆ่ากัน 181 ข่าว 3. การทำร้ายกัน 39 ข่าว 4. การละเมิดทางเพศบุคคลในครอบครัว 20 ข่าว 5. เด็กทารกถูกทิ้ง 52 ข่าว 6. การฟ้องร้องกันในครอบครัวและเครือญาติ 3 ข่าว และ 7. ความรุนแรงอื่นๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัว 28 ข่าว ซึ่งปัจจัยที่ก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวอันดับต้นๆ คือเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสามี ภรรยา มีการหึงหวง การทำร้ายร่างกายซึ่งมักควบคู่มากับการดื่มสุรา ภายใต้แนวคิดแบบสังคมชายเป็นใหญ่ โดยฝ่ายชายคิดว่าภรรยาเป็นสมบัติของตนจะทำอะไรก็ย่อมได้ ทำให้หลายกรณีฝ่ายหญิงต้องหลบไปอยู่ที่อื่น และเมื่อฝ่ายหญิงไม่ยอมคืนดีด้วย ฝ่ายชายก็จะเลือกทางออกของปัญหาด้วยการใช้ความรุนแรง ผู้หญิงบางคนหากทนไม่ไหวก็เลือกใช้ความรุนแรงตอบโต้ เป็นเหตุให้นำไปสู่ความรุนแรงจนถึงขั้นเสียชีวิตได้

สำหรับผลกระทบเมื่อเกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว พบว่า ผลกระทบของการกระทำความรุนแรงไม่ได้ส่งผลต่อผู้ถูกระทำ และผู้กระทำ เท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อบุคคลในครอบครัว ชุมชน และสังคม รวมถึงผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตโดยรวมของคนในชาติ ผลกระทบที่เห็นได้ชัด เช่น ผลกระทบด้านสุขภาพ เมื่อถูกทำร้ายย่อมเกิดบาดแผลตามร่างกายอาจถึงขั้นทุพพลภาพ พิการ หรือเสียชีวิตได้ และส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต มีความทุกข์ วิตกกังวล หวาดกลัว เสียความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกตนเองไร้ค่า นอกจากนี้ เมื่อเกิดความรุนแรงในครอบครัว ยังส่งผลกระทบต่อบุคคลใกล้ชิด เช่น ลูกๆ จะมีแนวโน้มเป็นผู้กระทำความรุนแรงหรือยอมรับการกระทำความรุนแรงในอนาคต

ผลกระทบทางสังคม กระบวนการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ร่วมกับสวนดุสิตโพล สำนวญความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อความรุนแรงในครอบครัว ระหว่างวันที่ 1-21 ตุลาคม 2548 พบว่า ความรุนแรงในครอบครัวส่งผลกระทบต่อคนในชุมชน ร้อยละ 36.47 คือ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญกับผู้อื่น เป็นตัวอย่างที่ไม่เหมาะสม ก่อให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมความรุนแรง สำหรับผลกระทบที่เกิดขึ้นระดับสังคม คือ เป็นสาเหตุที่นำไปสู่ความวุ่นวายทางสังคม สมาชิกที่เติบโตมาจากครอบครัวที่ใช้ความรุนแรงจะรับแบบอย่างความรุนแรงและนำมาใช้ต่อไป และผู้ที่ถูกกระทำรุนแรงมักจะถูกชักจูงให้ไปสู่เส้นทางชีวิตที่ไม่เหมาะสม

นอกจากนั้น สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ กระทรวงสาธารณสุข ได้ระบุว่า ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจ ถึงปีละ 36,687 ล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ 0.5 ของ GDP ในประเทศไทย เนื่องจากต้องสูญเสียแรงงานในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพอนามัย รวมถึงภาระต่อการจัดบริการทางสังคม

จากสถานการณ์และผลกระทบข้างต้น สะท้อนให้เห็นสิ่งที่เกิดขึ้นว่า ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวไม่ใช่เรื่องส่วนตัวอีกต่อไป เมื่อได้รับการเปิดเผยต่อสาธารณชนมากขึ้น อันเนื่องมาจากครอบครัวไม่สามารถจัดการกับปัญหาความรุนแรงภายในครอบครัวของตนได้อย่างเหมาะสม เป็นผลให้มีจำนวนผู้ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัวในลักษณะต่างๆ เพิ่มขึ้นในทุกปีอย่างเห็นได้ชัด จากความสำคัญของปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ประเทศไทยจึงมีนโยบายและกฎหมายที่สำคัญที่เป็นเรื่องเฉพาะที่เกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ซึ่งมีลักษณะสำคัญคือ มุ่งคุ้มครองบุคคลในครอบครัวจากความรุนแรงในทุกรูปแบบ ขณะเดียวกันก็เสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวโดยใช้วิธีการเยียวยาผู้กระทำ ความรุนแรงในครอบครัวแทนการลงโทษทางอาญา เพื่อให้มีโอกาสดับตัว และพยายามรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวไว้ นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2547-2556 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครอบครัวมีชีวิตที่เป็นสุขปราศจากความรุนแรง สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยมีอาชีพที่สุจริตอาศัยหลักความพอเพียง สามารถเลี้ยงดูให้มีความสุขและมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย เป็นพลังสร้างสังคมที่มีคุณภาพ (สำนักงานส่งเสริมสถาบันครอบครัว, 2546) นอกจากนั้น เพื่อสนองตอบต่อการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ทั้งภาครัฐ และเอกชน ได้ตั้งหน่วยงานที่ดูแลปัญหานี้ขึ้นมา เช่น สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชายและส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวโดยมีงานสำคัญด้านหนึ่ง คือ

การดำเนินงานด้านจัดความรุนแรงต่อเด็กและสตรี ศูนย์พึ่งได้ (One Stop Crisis Center : OSCC) ที่ตั้งขึ้นในโรงพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อดูแลเด็กและสตรีที่ถูกระทำรุนแรงที่มารับบริการในโรงพยาบาล ภาคเอกชน เช่น มูลนิธิเพื่อนหญิง บ้านพักฉุกเฉิน

ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวนี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับสถาบันที่เล็กที่สุดในสังคม แต่เป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ดังนั้น นอกจากหน่วยงานส่วนกลางที่จะเข้ามาดำเนินงานตามนโยบายหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัว เพื่อแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว หน่วยงานระดับท้องถิ่นหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองก็มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งถือว่าเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการดูแล แก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวภายในชุมชนขึ้น เนื่องจากเป็นองค์กรท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในชุมชน ใกล้ชิดกับสภาพปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่ประชาชนในชุมชนประสบ และเป็นองค์กรที่ต้องดูแลความเป็นอยู่ของคนในชุมชนตามกฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง กับหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดูแลคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชน และครอบครัว ได้แก่ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา 67 (6) องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ และ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 หมวด 2 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีภารกิจในการให้บริการสาธารณะไว้ 31 ประการ และในจำนวนนี้คือการให้การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส

ซึ่งการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่กำหนดให้รัฐต้องคุ้มครองเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัวจากความรุนแรง และการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม โดยไม่ถือว่าไปยุ่งเกี่ยวเรื่องในครอบครัวของผู้อื่น เพราะปัญหาความรุนแรงในครอบครัวถ้าไม่ได้รับการดูแลแก้ไข สามารถก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคมตามมา ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นองค์กรท้องถิ่นที่สำคัญในการดำเนินการจัดการปัญหาความรุนแรงในครอบครัวนอกเหนือจากสมาชิกในครอบครัวที่ไม่สามารถจัดการปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของตนเองได้ เพื่อให้เกิดความสงบสุขในชุมชนที่อยู่อาศัย นอกจากนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลยังต้องหาแนวทางในการดำเนินงานแก้ไข ป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และแนวทางพัฒนาให้ชุมชนปราศจากความรุนแรง เพื่อให้คนในชุมชนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

การดำเนินงานดูแลปัญหาความรุนแรงในครอบครัวขององค์การบริหารส่วนตำบลจะเกิดขึ้นและประสบผลสำเร็จมากน้อยแค่ไหนนั้นอาจขึ้นอยู่กับศักยภาพของแต่ละพื้นที่ เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละพื้นที่ย่อมมีศักยภาพแตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากโครงสร้างขององค์กร ไม่ว่าจะเป็นด้านนโยบาย ด้านความพร้อมของบุคลากร เช่น ความรู้ด้านปัญหาความรุนแรงในครอบครัว มุมมองต่อปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ดังนั้นสิ่งสำคัญที่จะช่วยในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีความรู้ ซึ่งความรู้นี้เป็นผลมาจากการเรียนรู้และเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ ความรู้เกิดจากการที่มนุษย์ศึกษาหาความรู้ทั้งจากสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี ในห้องเรียน ตามสภาพสังคม หรือการปฏิบัติที่สืบทอดกันมา ความรู้จึงเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้และเป็นส่วนที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติและนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม (ภารุจิร์ เจริญเฝ้า, 2550, น. 32; และ อรรถธรณ ปิณฑโนโวาท, 2542, น. 35) ดังนั้นความรู้ โดยเฉพาะความรู้ในเรื่องปัญหาความรุนแรงในครอบครัวจึงมีความสำคัญต่อการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เพราะถ้ามีความรู้ในเรื่องปัญหาความรุนแรงในครอบครัวไม่ว่าจะเป็นด้านความหมาย สาเหตุ ผลกระทบที่จะเกิดจากความรุนแรงในครอบครัว องค์การบริหารส่วนตำบลย่อมเข้าใจว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวก็เป็นปัญหาที่สำคัญปัญหาหนึ่ง ไม่ต่างจากปัญหาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม เพราะถ้าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวไม่ได้รับความใส่ใจย่อมส่งผลกระทบต่อชุมชนตามมา

นอกจากความรู้จะเป็นส่วนสำคัญในการทำงานแล้ว ทัศนคติ ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญต่อการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเรื่องปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งทัศนคติ คือความรู้สึกที่อยู่ภายในตัวบุคคล หรือเกิดจากความเชื่อของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ ที่ได้จากการรับรู้จากสภาวะแวดล้อม หรือข้อมูลข่าวสาร ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือประสบการณ์แต่ละบุคคล ที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง (ภารุจิร์ เจริญเฝ้า, 2550, น. 32) ดังนั้น การที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะเข้ามาทำงานด้านปัญหาความรุนแรงในครอบครัวหรือไม่ ต้องดูว่ามีทัศนคติอย่างไรต่อปัญหาความรุนแรงในครอบครัว อาจดูได้จากความรู้ ประสบการณ์ในเรื่องความรุนแรงในครอบครัวเพราะนั่นจะเป็นตัวกระตุ้นให้องค์การบริหารส่วนตำบลแสดงพฤติกรรมไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นการสนับสนุนหรือคัดค้านการทำงานด้านนี้ เช่น ถ้ามีทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว มองว่าเป็นเรื่องส่วนตัวของครอบครัวนั้นๆ ก็อาจไม่เกิดการดำเนินงานเกี่ยวกับการดูแลแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวขึ้น

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

จากวิกฤตการณ์ของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวข้างต้น ถือว่าเป็นปัญหาที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการดูแลเพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพราะมีผลกระทบโดยตรงต่อตัวบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบทางด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม และเศรษฐกิจ อีกทั้งปัญหาความรุนแรงในครอบครัวนั้นเป็นปัญหาที่เรื้อรังมานานและนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น ดังที่ปรากฏต่อสาธารณชนตามสื่อต่างๆ ทั้งสื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ

ด้วยครอบครัวเป็นสถาบันที่เล็กที่สุดในสังคม เมื่อเกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวขึ้น ชุมชนหรือสังคมภายนอกอาจไม่ทราบ เพราะผู้ถูกกระทำอาจไม่กล้าบอกใคร หรือบุคคลภายนอกอาจทราบว่ามีความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้นแต่ก็ไม่กล้ายื่นมือเข้าช่วยเหลือ ด้วยทัศนคติหรือภาพเดิมๆ ว่าเรื่องครอบครัวเป็นเรื่องภายในไม่ควรเข้าไปยุ่ง เพราะเหตุนี้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวจึงยังคงอยู่ ในการจัดการกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว หน่วยงานระดับท้องถิ่นหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากเป็นองค์กรท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่หลักในการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ ผู้สูงอายุ และครอบครัว รวมทั้งการดูแลให้ประชาชนอยู่อย่างสงบปราศจากความรุนแรง

การดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องความรุนแรงในครอบครัวขององค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบันนั้น จะมีการดำเนินงาน โดยการจัดบริการ หรือจัดกิจกรรมตามกฎหมายหรือแนวนโยบายที่รัฐบาลหรือหน่วยงานส่วนกลางเป็นผู้กำหนด เช่น การรณรงค์ให้วันอาทิตย์เป็นวันครอบครัว ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อ 27 กรกฎาคม 2547 กำหนดให้ทุกวันอาทิตย์เป็นวันครอบครัวแข็งแรง (Healthy Family Day) ของไทย และมีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2548 ได้มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี (นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ) และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (นายวัฒนา เมืองสุข) กำหนดแนวทาง กลไกการดำเนินงาน รวมทั้งแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวอยู่กันพร้อมหน้า ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน เพื่อส่งเสริมให้ครอบครัวมีความเข้มแข็ง เสริมสร้างให้ครอบครัวเกิดความรัก ความสามัคคี ปราศจากความรุนแรง (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว) การรณรงค์ให้วันที่ 25 พฤศจิกายน ของทุกปี เป็นวันยุติ

ความรุนแรงต่อเด็ก สตรีและความรุนแรงในครอบครัวเพื่อให้ครอบครัว ชุมชน และสังคมเห็นถึงความสำคัญของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวและผลกระทบที่เกิดขึ้น เพราะถ้ายังมองปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหส่วนตัว เป็นปัญหภายในครอบครัวนั้นๆ ผลกระทบที่เกิดขึ้นนอกจากเกิดกับบุคคลผู้ถูกกระทำและครอบครัวแล้ว ยังจะส่งผลถึงความสงบโดยรวมของชุมชนและสังคมด้วย

จากนโยบายเสริมสร้างสถาบันครอบครัวให้อบอุ่นเข้มแข็ง สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้จัดทำ โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ให้เป็นศูนย์ของชุมชน โดยมอบหมายให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเป็นผู้สนับสนุนการจัดตั้ง และพัฒนาศักยภาพของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนเป็นองค์กรในการดำเนินงานด้านสถาบันครอบครัวในชุมชน มีบทบาทหน้าที่สำคัญ 3 ประการคือ บทบาทในการสำรวจศึกษาปัญหาและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับสภาพครอบครัว สตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส รวมถึงการจัดทำแผนปฏิบัติการที่มีลักษณะบูรณาการโดยให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บทบาทในการเฝ้าระวัง ป้องกัน แก้ไขปัญหาและบทบาทในการพัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว โดยเบื้องต้นได้รับการสนับสนุนทั้งวิชาการและงบประมาณจากสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ซึ่งต่อไปศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนต้องทำงานภายใต้การกำกับดูแลและการสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งในด้านวิชาการและงบประมาณ (พรสม เปาปราโมทย์, 2552)

จากการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการด้านครอบครัวขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อดูแลปัญหาความรุนแรงในครอบครัวนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลบางพื้นที่มีการรณรงค์ต่อเนื่องตลอด แต่บางพื้นที่จะมีการจัดกิจกรรมรณรงค์ภายในวันหรือสัปดาห์ของวันสำคัญนั้นๆ เท่านั้น ดังนั้นช่วงที่มีการรณรงค์ ชุมชน สังคมก็หันมาให้ความสำคัญและสนใจ แต่เมื่อการรณรงค์จบหากไม่มีการดำเนินการใดๆ ต่อปัญหาความรุนแรงในครอบครัวก็จะกลับมาเหมือนเดิม สำหรับการจัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนทั้งด้านความรู้และงบประมาณ พบว่า มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวขึ้นมาจริงแต่ผลการดำเนินงานพบว่า ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนบางแห่งยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม คณะทำงานส่วนใหญ่มาจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเวลาปฏิบัติงานจึงมีน้อย องค์การบริหารส่วนตำบล ให้ความสำคัญในการปฏิบัติงานน้อยกว่าการปฏิบัติงานด้านโครงสร้างพื้นฐานในท้องถิ่น และยังขาดการบริหารจัดการที่ดี ขาดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้าน

ครอบครัว (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครสวรรค์, 2553) และที่สำคัญองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่จะเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การสร้างถนน การจัดหาไฟฟ้า การบริการโทรศัพท์ ทำให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน รวมทั้งการจัดการปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลอีกด้านหนึ่งยังไม่ได้รับการสนใจเท่าที่ควร (วารสาร ศรีปาน, 2546, น. 4)

เห็นได้ว่าแม้จะมีนโยบายหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องออกมาให้องค์การบริหารส่วนตำบลใช้ในการดำเนินงานในด้านครอบครัวแต่ในทางปฏิบัติยังพบปัญหา อุปสรรคที่ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ คือ ผู้ปฏิบัติงานยังขาดความรู้ ความเข้าใจในปัญหาด้านครอบครัวและยังมีทัศนคติที่มองเรื่องปัญหาครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัวทำให้ไม่เห็นความสำคัญในการดำเนินงานโดยเฉพาะการดำเนินงานในเรื่องปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

ดังนั้นการที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะให้ความสำคัญและเข้ามาดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ความรู้ และทัศนคติ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เพราะถ้ามีความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญของปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และมีทัศนคติที่ไม่นิ่งเฉยต่อปัญหานี้ การดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องปัญหาความรุนแรงในครอบครัวย่อมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้

จากประเด็นดังกล่าวผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง "ทัศนคติของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และแนวโน้มในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว : ศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร "การเลือกศึกษาในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชรครั้งนี้เนื่องจากเมื่อนักศึกษาค้นคว้าแล้วยังไม่มีหน่วยงานใดทำการศึกษามาก่อน โดยเจตยวิจยมีว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ และทัศนคติอย่างไรเกี่ยวกับเรื่องปัญหาความรุนแรงในครอบครัว รูปแบบปัญหาความรุนแรงในครอบครัวในจังหวัดกำแพงเพชรมีรูปแบบใดบ้าง และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีแนวโน้มในการปฏิบัติงานในด้านการแก้ไข ป้องกัน และพัฒนาการจัดการปัญหาความรุนแรงในครอบครัวอย่างไร ผู้ศึกษาหวังว่าผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมต่อผู้ที่ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ผู้ศึกษาตระหนักดีว่า หากคนในสังคมไม่มองปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว เมื่อเกิดปัญหาขึ้นยื่นมือเข้าช่วยเหลือ ขนาดความรุนแรงของปัญหานั้นจะลดลง เมื่อปราศจากการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ย่อมทำให้คุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัวดีขึ้น เมื่อครอบครัวมีความอบอุ่น ย่อมส่งผลให้ชุมชนและสังคมที่อยู่อาศัยมีความสงบสุข

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ รูปแบบปัญหาความรุนแรงในครอบครัวภายในชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
2. เพื่อศึกษาความรู้ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
3. เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
4. เพื่อศึกษาแนวโน้มในการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการปัญหาความรุนแรงในครอบครัวด้านการแก้ไข ป้องกัน และพัฒนา

ขอบเขตในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้

ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้ศึกษาในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งประกอบด้วย 11 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอชาลวันราษฎร์นุรี อำเภอลองขลุ่ย อำเภอลองลาน อำเภอทรายทองวัฒนา อำเภอไทรงาม อำเภอปางศิลาทอง อำเภอพรานกระต่าย อำเภอลานกระบือ อำเภอโกสัมพีนคร อำเภอบึงสามัคคี

ขอบเขตด้านประชากร ศึกษาในผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง

ตัวแปรตาม ได้แก่ ทัศนคติของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และแนวโน้มในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ในด้านการแก้ไข ป้องกัน และพัฒนา

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร

ความรู้เกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง สิ่งที่เราได้ จำได้ หรือความเข้าใจ เกี่ยวกับข้อเท็จจริงในเรื่องปัญหาความรุนแรงในครอบครัวด้าน ความหมาย สาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล

สถานการณ์ รูปแบบปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง การพบเห็นปัญหาความรุนแรงในด้านร่างกาย จิตใจ เพศ ที่เกิดขึ้นในครอบครัวภายในชุมชน

ทัศนคติต่อปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง ความคิดเห็นต่อปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล

แนวโน้มในการปฏิบัติงาน ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง แนวทางที่น่าจะเป็นไปในทางใดทางหนึ่ง หรือ ความเป็นไปได้ในการเข้ามาทำงาน เกี่ยวกับเรื่องปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล

ความรุนแรงในครอบครัว ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ เพศ หรือกระทำโดยเจตนาในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ เพศ หรือการบังคับใช้อำนาจครอบงำให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำ ไม่กระทำ หรือยอมรับการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งโดยไม่ชอบ

บุคคลในครอบครัว ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง คู่สมรสที่อยู่กินกันแบบสามีภรรยา บุตร สมาชิกในครอบครัวที่อาศัยในบ้านเดียวกัน เช่น บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ได้ทราบถึงความรู้และทัศนคติของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับเรื่องปัญหาความรุนแรงในครอบครัว รวมถึงสถานการณ์ รูปแบบปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของชุมชน และแนวโน้มในการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ด้านการแก้ไข ป้องกัน และการพัฒนา

2. ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย แผนงานและแนวทางในการประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวต่อไป
3. ผลที่ได้จากการศึกษา จะเป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการสำหรับผู้สนใจศึกษาต่อไป